

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/43333,Niezalezne-Zrzeszenie-Studentow-w-Lodzi-19801989.html>
02.05.2024, 21:36

Niezależne Zrzeszenie Studentów w Łodzi (1980–1989)

Hasło wydrukowane w **Tom V**

Niezależne Zrzeszenie Studentów w Łodzi (1980–1989), w niespełna mies. po podpisaniu porozumień w Gdańsku, Szczecinie i Jastrzębiu 28 IX 1980 w mieszkaniu łódzkiego działacza Ruchu Młodej Polski Jacka Bartyzela odbyło się spotkanie studentów łódzkich uczelni, w następstwie którego utworzono Międzyzakładowy [Komitet Założycielski](#) Niezależnego Związku Studentów Łodzi w składzie: Piotr Bikont, Adam Sobolewski, Robert Tutak (Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna), Wojciech Walczak, Barbara Sakowicz, Mirosław Stańczak (Uniwersytet Łódzki), Bożena Pirogowicz, Jerzy Pieczewski (Politechnika Łódzka), Zbigniew Koszałkowski (Państwowa Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych). Następne spotkania MKZ NZSŁ odbywały się już na uczelniach. Przyjęto projekt statutu NZSŁ i wyznaczono do jego reprezentowania rzecznika Piotra Bikonta oraz jego zastępców Wojciecha Walczaka (UŁ) i Mariana Wróblewskiego (Politechnika Łódzka).

18–19 X 1980 odbył się zjazd delegatów komitetów założycielskich nowo utworzonych niezależnych organizacji studenckich z całego kraju. Postanowiono powołać wspólną organizację o zasięgu ogólnokrajowym – NZS i złożono wnioski o jej rejestrację. Wybrano również Ogólnopolski Komitet Założycielski NZS, w skład którego wszedł Piotr Bikont.

5 XII 1980 działacze NZS w PWSFTviT zainicjowali akcję protestacyjną „solidarnego czekania” w celu odwołania ze stanowiska niechętnego wobec reform na uczelni rektora, doc. Stanisława Kuszewskiego, działacza PZPR. Domagano się wyboru nowego rektora, którym po 5 dniach został doc. Roman Wajdowicz, cieszący się popularnością w środowisku „filmówki”.

5 I 1981 działacze NZS i SZSP na Wydziale Prawa UŁ podjęli akcję protestacyjną „solidarnego czekania” przeciwko lekceważeniu ich postulatów dot. zmian programowych na uczelni. Akcja polegała na okupowaniu budynku bez bojkotowania zajęć. Zakończyła się jednak następnego dnia niesatysfakcjonującym dla środowiska porozumieniem z władzami dziekańskimi. Studenci innych wydz. postanowili kontynuować protest w swoich budynkach wydziałowych. Przygotowano postulaty dot. całej uczelni i 10-11 I na Wydziale Filologicznym odbyły się rozmowy z rektorem UŁ, prof. Romualdem Skowrońskim. Na czele delegacji studenckiej wyznaczonej do rozmów stanął przew. NZS na UŁ Wojciech Walczak. Okazało się jednak, że spełnienie większości postulatów wykraczało poza kompetencje rektora i wymagało zgody na szczeblu Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Protestujący studenci postanowili zawiesić akcję protestacyjną i ogłosić gotowość strajkową do czasu przyjazdu komisji ministerialnej. Dostarczono ministerstwu listę postulatów, wśród których pojawiły się nie tylko sprawy autonomii uczelni, ale i żądanie rejestracji NZS, a także postulaty ogólnospołeczne.

Rozmowy z komisją ministerialną rozpoczęły się 21 I 1981 w budynku Wydz. Filologicznego UŁ. Nieustępliwe stanowisko reprezentantów ministerstwa doprowadziło do zaognienia nastrojów wśród studentów i wybuchu strajku okupacyjnego na całej uczelni. Do strajkujących studentów UŁ dołączyły inne łódzkie uczelnie: Akademia Medyczna, Politechnika Łódzka, Państwowa Wyższa Szkoła Muzyczna, Państwowa Wyższa [Szkoła](#) Sztuk Plastycznych. Powołano nową delegację studencką do rozmów z UŁ - Międzyuczelnianą Komisję Porozumiewawczą, w której wiodącą rolę odgrywali działacze NZS, m.in. z UŁ Wojciech Walczak (przew.), Maciej Maciejewski, Marcin Sobieszczański, Wiesław Potoczny (UŁ), Piotr Kociołek (PŁ), Stanisław Nowak (AM). Strajk trwał 29 dni i był wtedy najdłuższym studenckim strajkiem okupacyjnym w historii Europy. Wzięło w nim udział ok. 10 tys. studentów łódzkich. Zakończył się porozumieniem, na mocy którego spełniono większość postulatów dot. autonomii i samorządności polskich uczelni oraz zarejestrowano NZS.

Łódzcy działacze NZS podejmowali liczne inicjatywy ws.

uwolnienia więzionych w czasie „karnawału solidarnościowego” przywódców KPN. W tym celu w III 1981 powstał działający przy NZS UŁ Studencki Komitet Obrony Prześladowanych za Przekonania pod przewodnictwem Wiesława Urbańskiego (też ówczesnego przewodniczącego NZS UŁ). Współorganizował on demonstracje, a także akcje ulotkowe rozpowszechniające informacje o losie aresztowanych.

XI 1981 struktury NZS-u uczelni łódzkich w ramach ogólnopolskiej akcji strajkowej organizacji inicjowały protesty solidarnościowe ze strajkiem w Wyższej Szkole Inżynierskiej w Radomiu spowodowanym zatwierdzeniem na stanowisku rektora tamtej uczelni propartyjnego prof. Michała Hebdy, wbrew woli środowiska akademickiego uczelni.

1980–1981 na uczelniach łódzkich działacze NZS prowadzili działalność wydawniczą. Do ciekawszych inicjatyw należało wydawanie czasopism „Veto”, „Litera” i „Wakat” na UŁ oraz „Jeż” na PŁ. Działała również oficyna wydawnicza NZS UŁ „Paragraf” wydająca publikacje oficjalnie objęte zakazem druku. Na poszczególnych uczelniach organizowano biblioteki wydawnictw bezdebitowych. Zapraszano młodzież akademicką na spotkania ze znanymi działaczami opozycji demokratycznej.

14 XII 1981 w dzień po ogłoszeniu przez Radę Państwa PRL stanu wojennego na Wydziale Prawa UŁ wybuchł strajk studencki przeciwko decyzji władz. Wzięło w nim udział około 150 studentów. Na jego czele stanął ówczesny przew. NZS UŁ – Leszek Owczarek. Następnego dnia protest spacyfikowały oddziały ZOMO.

W czasie stanu wojennego działacze NZS-u zostali poddani licznym represjom i szykanom. Internowani m.in.: Piotr Bikont, Adam Sobolewski (PWSFTvi T), Grzegorz Dąbrowski, Wojciech Dyniak, Janusz Michaluk, Tomasz Mysłek, Paweł Spodenkiewicz, Wiesław Urbański, Wojciech Walczak, Adam Więckowski, Zbigniew Żołnierczyk (UŁ). W aresztach przebywali z sankcjami prokuratorskimi Leszek Owczarek, Adam Hohendorff, Wiesław Potoczny (UŁ).

II 1982 działacze NZS z otoczenia ukrywającego się przewodniczącego NZS UŁ Leszka Owczarka wydawali podziemne pismo „BIS (Biuro Informacji Studenckiej)”. Ukazały się 3 nr., a potem to samo środowisko kontynuowało działalność wydawniczą w ramach Międzyzakładowej Komisji Koordynacyjnej „Jesteśmy”, wydając razem z działaczami „S” pismo o tym samym tytule. Działacze NZS włączyli się również w wydawanie i kolportaż innych tytułów, tj. „Solidarność Walcząca”, „Biuletyn Łódzki”, „Tygodnik Mazowsze”.

1983 na mocy ustawy o szkolnictwie wyższym z V 1982, w której uwzględniono niektóre zapisy porozumienia łódzkiego, łódzcy działacze NZS-u zaangażowali się w tworzenie struktur samorządu studenckiego. Najszersze odzwierciedlenie tej działalności odnotowano na UŁ, gdzie przewodniczącym został Bogdan Ścibut, a nast. Ireneusz Pieszyński. 1985 nowelizacja ustawy o szkolnictwie w praktyce ubezwłasnowolniła i zlikwidowała studenckie samorządy. VII 1985 dwóch sygnatariuszy porozumienia łódzkiego: Wojciech Walczak z UŁ i Piotr Kociołek z PŁ wystosowało do Rady Ministrów PRL list otwarty przeciwko zmianom zawartym w nowelizacji, godzącym w autonomię i samorządność uczelni.

1984–1989 to czas pojawienia się tytułów pism niezależnych odwołujących się do sztyldu łódzkiego NZS-u. Były to m.in. „Notatnik Akademicki” (1984–1985, ukazały się 4 nr.), „Biuletyn Informacyjny NZS PŁ (1985–1987, kilkanaście nr.), WUŁ (1988–1989, 5 nr.), „Zarys” (1989 – 2 nr.), „Anty-Komunał” (1989 – 2 nr.), „Pro Patria” (1989 – 6 nr.), „Fuzja” (1989 – 4 nr.).

II 1988, w 7. rocznicę rejestracji zdelegalizowanego w stanie wojennym NZS-u, na UŁ zawiązała się Komisja Uczelniana NZS. XI 1988 powstała Międzyuczelniana Komisja Koordynacyjna NZS, skupiająca przedstawicieli UŁ, PŁ i AM. Działacze łódzcy aktywnie uczestniczyli we wszystkich ważniejszych akcjach protestacyjnych proklamowanych przez władze krajowe organizacji, zarówno w sprawach ogólnospołecznych, jak i z żądaniem reformy szkolnictwa wyższego oraz relegalizacji NZS-u. Jedną z bardziej znanych akcji był bojkot Studium Wojskowego 7–11 XI, organizowany

przez Komisję Uczelnianą NZS UŁ.

23 V 1989 Sąd Wojewódzki w Warszawie odmówił rejestracji NZS-u jako organizacji ogólnopolskiej. Na znak protestu przeciwko tej decyzji Krajowa Komisja Koordynacyjna NZS przekształciła się w Ogólnopolski Komitet Strajkowy. Akcja protestacyjna objęła 43 uczelnie w kraju. Na UŁ zorganizowano strajk okupacyjny, na PŁ - strajk ostrzegawczy. Akcję zawieszono z powodu zbliżających się wyborów 4 VI 1989.

22 IX 1989, już po objęciu stanowiska ministra edukacji narodowej przez prof. Henryka Samsonowicza, Sąd Najwyższy wpisał NZS do rejestru stowarzyszeń, umożliwiając tym samym ponowną legalną działalność organizacji, również na terenie uczelni łódzkich.

Adam Hohendorff

[Łódź, Region Ziemia Łódzka](#)

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

[Zgłoś błąd](#)